

Jaar 1366 - 1374

Storm over Vlaanderen

Het jaar 1366 wordt te Poperinge alleszins gedomineerd door de plannen tot de bouw van de Poperingevaart, maar op Sint Nicolaasnacht – 6 december

*Cronijcke van den lande ende
graefscape van Vlaenderen, Volume 1
Door Nicolaes Despars*

*1366 – was er storm over Vlaanderen:
Despars schrijft daarover:*

Up St. Nicolas nacht, in de maent van decembre, woeyt zo hooribelicke ende schryckelicke zeere uyten noortwesten, dat niet en scheen ofte die weerelt zoude verghaen hebben, zo dat allomme een inestimable schade, alzo wel te watere als te lande gheschiede. ...

Daer en was gheen mensch levende die van dierghelicke wynde wiste te sprekene, die welcke zo haest niet ghecesseert en was ofte daer en volchde een zeer gruwelicke mortaliteit ofte **pestilentie** naer... *de pest kwam ook weer in het land.*

Ende tlandt van Vlaenderen was zo tondere van de watere, dat men gheen en raedt en wiste. *In*

In 1369 is er 'heugelijk' nieuws. Philips van Bourgondië, genoemd de Stoute trouwt met Margriete der schoonder prinsesse - dochter van de graaf van Vlaanderen Lodewijk. Philips de Stoute wordt dus ook de nieuwe graaf van Vlaanderen.

Slechter nieuws is dat de vijandelijkheden tussen Engeland en Frankrijk hernomen

Philips de Stoute had een neus voor zaken.

En de romantische versie van het huwelijk:

*In het begin van **juli 1369** kwam Jan van Lancaster, de zoon van de Engelse koning, met een leger in Calis of Calais. Hij trok op naar Sint Omaers en Arien en van daar trok hij verder naar Caleten.*

Philips de Stoute trok daarop met een leger naar Monstruel – Montreuil – alles was klaar voor de strijd.

Maar die kwam er niet, de Fransen trokken heimelijk weg naar Sint Omaers.

De Engelsen trokken zich terug in Calis – zeer fammerlick pijlgierende, verbarnende, destruerende ende raserende al da yewers in

Pontieu, Boullonnois ende elders daer omtrent wel stont.

Het jaar daarop – in 1370 – deden de Engelsen dit nog eens over – doende voorts een buytermaten schadelicke course ofte sproncreyse dweers duer Vermandoy ende Noyon, tot voor die poorten van Parijs, nieuwers eenegherande wreetheit nochte tyrannie sparende. Ook op zee waren de Engelsen bedrijvig waardoor ze ook veel schade aanbrachten aan de Vlaamse vissers.

In dit jaar beviel Margaretha, van Jan 'zonder Vrees' – een kloeke zoon.

1371 – Van Hopbier en van Loze Roode en van het Duinhuis

Het ingevoerde hopbier was zo'n groot succes dat de brouwers van het land klaagden tegen de graaf van Vlaanderen Lodewijk van Male, dat hun nering te niet ging. Deze verdiende echter een stevige duit aan de invoerrechten. Toch kwam er op **20 april 1371** een heel belangrijke verordening.

*Wy, **Lodewyc**, grave van Vlaendren, hertoghe van Brabant, grave van Nevers, van Rethel ende here van Machline, doen te wetene allen lieden dat wij merkende ende aenziende hoe metten **hoppenbiere** dat met groter menichte in onsen land ommen es, de neringhe van brauwene bin onsen vorseiden lande zeer te niete gheghaen es.*

*Ende datter grote diere tijt van coorne, van evenen – evie een oude graansoort - ende van andren grene ute gespruut es; ende noch meer zoude, up datter ghene remedie in ghedaen ware, Hebben uten nerensten vervolghe ende verzouke van onser stede van Brueghe ende onsen andren steden ende castelrien van onsen lande vorseit, omme voorderinghe van neringhen ende betringhe – verbetering - van tiden, hoe dat wij tot noch zonderlinghe vele proffijts vanden vorseiden **hoppenbiere** ghehad hebben;*

gheconsenteert, - akkoord gegaan - gheordeneert ende beloeft, consenteren, ordeneren ende beloven, over ons, onse hoir – erfgenamen - ende naercommers, graven van Vlaendren; overmids den dusentich ponden parisise siaers erfliker renten – mits dat hij 1000 pond per jaar krijgt, gezien het verlies van zijn tolrechten op het hoppebier - onser munten van Vlaendren, die ons ende onsen hoire ende naercommers vorseit onse stede van Brughe eewelike ende erflike deromme gheconsenteert ende gheloeft heift te betaelne elx jaers te twee paienten, dats te wetene dene helt telken zinte Baefs daghe, ende dandre helt telken paesschedaghe, daerof teerste also voort van jare te jare, ende van termine te termine,

ende ooc midts twalef miten – een miet was een koperen muntje – van elker tonne biers die wij hebben zullen van den brauwers ion onse andre steden ende castelrien die enich bier ute haren steden ofte prochien vercopen of zenden zullen;

*dat wij van nu voortane **nemmermeer eenich hoppenbier** ofte ander vreemd bier van **huutlands**, uteghenomen oostersch bier ende inghelsche hale, - Engelse ale - **zullen laten commen bin onsen lande van Vlaenderen.***

Ende dat wij onse hoir ende naercommers, graven van Vlaendren, dat zullen doen verdriven, verbieden ende houden ute onsen lande teeweliken daghen.

Boeten; inslaan van de bodem van de ton, verbeurtverklaring en 3 pond parisise boete.

*Ende waert zo datter enich hoppebier of enich ander vreemd bier, danne oostersch bier of ingelsche hale, inquame, **dat men den bodem inslaen zal**, ende dat nemen als **verbuert**.*

*Ende onder wient vonden ware, zoude verbueren jeghen ons **drie pond parisise** van elker tonne, als dickent ende als menichwaerf alst gheviele.*

*Ende waert ooc zo dat wij, onse hoir of naercommers vorseit, tvorseid **hoppenbier** of ander vreemd bier van huutlands lieten weder incommen bin onsen lande ghelyc te voren, so zal*

onse vorseide stede van Brueghe vry ende quite wesen van der vorseider jaerlycser renten van dusentich pond parisise; die zoe ons daer of gheconsenteert heeft, also boven verclaert es. Ende wij **zullen bliven up onse recht van den hoppenbiere** ende den andren vreemden biere ghelyc te voren; alle fraude ende aerghelist utegesteken. Ende om de vorseide dinghen te vaster ende te staerker te blivene ende te bet – goed - ghehouden te wesene, so hebben wij daer toe verbonden ende verbinden loyaelike te goeder trauwen in der manieren voorseit ons, onse hoir ende naercommers, graven van Vlaendren, ten eeuwliken daghen.

By der orcontsceipen van desen lettren beseghelt, met onsen groten zeghele vuthanghende. Ghegheven te Ghend den twintichsten dach van aprille, jut jaer ons heren dusentich drie hondert een ende tseventich. (cartularium Rudenbouc, fol. 58, n 2)

Deze akte was zeker een 'gedeeltelijk' verbod op de invoer van hoppebier. De uitzonderingen die gemaakt worden zijn voor de 'Engelse ale' en voor het 'Oosters bier'. In de Engelse ale zat er sowieso geen hop maar het oosters bier was waarschijnlijk wel hoppebier uit Duitsland. Dit verbod zal zeker twee gevolgen gehad hebben. Enerzijds werden de inlandse brouwers gestimuleerd om zelf hoppebier te brouwen **èn als gevolg daarvan zal de inlandse teelt van de hoppe uitgebreid geworden zijn.**

D'Hoop publiceert de onderstaande akte waarin er sprake is van **Loese Roede**

22 april 1371

Ic, Colaert vanden Clite, ruddere, ontfanghere van Vlaendren,
 Doe te wetene allen lieden, dat uute dien dat niet langhe es verleden, ic in den name van mine gheduchten heere, minen heere van Vlaendren,
 stelde in sinen handen, saizierde ende arresteerde tsinen bouf
 theersceep van Poperinghe,
 met al den rechten, vriheden, juridictien van alrande wettelicheden, daer an clevende,
 toebehoerende minen heere den abdt van sente Bertins,
 sinen baillu, amman verliet hare roede nam,
 ende andre stelde in de stede van myns vorseid heeren halven, omme zekere redenen van meshusancen, die mi daer toe purreden,
 uten ocoisoenne sprutende van eenen wive geheeten de **Loese Roede**, die te Poperinghe in sine vancnesse ghevanghen lach, ende daer ute ontquam.
 Ende dat daer af van al dats an cleven mach,
 anziende ende atouchierende minen heeren den abdt vorseid, sine kerken, sinen officiers,
 dats te wetene sinen baillu, sinen amman ende prisewachtre,
 hi bleven es van al int segghen ende ordenance van minen vorseiden heere,
 of van minen gheduchten heere vorenghenomt,
 hebbe wederroupen ende te nieute ghedaen bi desen lettren,
 al nu wederroupe ende doen te nieute de vorseide saisiene, arrest, ende al datter toe ghedaen es, ende den vorseiden bailliu ende amman verlate voert an van haren eede,
 die zire toen daden van myns vorseids heeren halven van Vlaenderen,

ende hebbe tvoorseide heersceep met al den rechten, wettelicheden ende jurisdictien,
wederghেকেert ende gherestitueert in den handen myns heeren abds vorseid
in zulken rechten, possessien, costumen ende usagen alsere toebehoert,
ende ghehouden heift, ghesyn tote hare behouden in allen andre zaken myns vorseids heeren
recht ende heerlicheit,
bider orconscēp van desen lettren gheseghelt met minen zeghele
Ghegheven te Ghend, den XXII ste dach van aprilte, int jaer ons Heeren M CCC een ende
tseventich

Uit deze akte valt af te leiden dat de baljuw van Ieper, Colaert van den Clyte, in naam van de graaf, de abt van Sint Bertins herstelt in al zijn rechten die hij in Poperinge heeft.

Hij heeft immers de baljuw die door de abt aangesteld was, voorbij gegaan 'omme zekere redenen van 'meshusancen' – of plichtsverzuim – die hem daartoe dwongen.

*Immers **Loeze Roede** die in Poperinge in de gevangenis was opgesloten, was aldaar ontvlucht en we hebben de indruk dat Colaert dit feit aan de baljuw en aan de cipier verweet.*

Was Loze Roede kunnen ontsnappen met medeweten of zelfs hulp van de cipier en de Poperingse baljuw?

Het jaar daarop, op de 20ste mei 1372, is het Willem van Stavele, baljuw van Ieper, die verklaart dat hij belast is door Lodewijk van Male om tegenover de abt van Sint Bertin zijn rechten die hij heeft in de jurisdictie van Poperinge te erkennen.

Blijkbaar is de situatie zo erg geweest te Poperinge dat men van de graaf uit officiers, baliu, amman, mannen, sceipenen ende coriers ende renthiers gesteld had, die nu in mei 1372 weer vervangen mogen worden door mannen aangesteld door de abt.

Het lijkt ons dan ook dat de graaf in het jaar 1371 – tijdelijk – de macht in Poperinge overgenomen had.

Lodewyc, grave van Vlaendre, hertoghe van Brabant, grave van Nevers, van Rethel ende here van Mechelinne, onsen gheminden baliu van Ypre, **here Willem van Stavele**, ruddere, **saluut.**

Ute dien dat ghi laetsten bi beveilne ende lettren van onsen ontfanghere van Vlaendre, in de name van ons, in areste ende in saysine daet al tgoet ende heerscheip van Poperinghe, toebehorende der kerken, abt ende covente van Sinte Bertins van Sint Omaers, ende verliet alle manieren van officiers, baliu, amman, mannen, sceipenen ende coriers ende renthiers, die daer vander kerkenweighe ghestelt waren, ende andere stellet in haerlieder steide, omme alle officieren van onsen weighe te regierne,

so est dat wi, omme zeikere zaken ons daertoe porrende u ombieden ende beveilen,

dat ghi van onsen weighe troct te Poperinghe,

ende t' arrest ende saysine vorseid te nieuten doet,

verlaet dofficiers, die daer van onsen twighe ghestelt waren,

ende den vorseide abt ende convente ander officiers laet stellen,

ende haers goets ende heersceips paisievelike ghebruken, ghelike ende in der manieren,

dat si daden al eer tvorseide arest ende saysine bi iou van onsentweighe der up ghedaen was,

want wi u daer of gheven vulle macht ende auctoriteit,

ende willen dat men te u dit doende nerenstelike versta ende onderdanich si.

Ghegheiven te Ghent, onder onzen zeighel, den achtiēsten dach van meye, int jaer ons heren dusentich CCC twee ende zeiventech.

Ende ic Willem van Stavele, ruddere, baliou van Ipre, orconde dat ic te Poperinghe gheweest hebbe ende diese commissie gheexsecuteirt hebbe, na der vorme vander vorseide commissie in presentien van **Heinrike vanden Kerkove ende van Feusen vander Beike**, mannen myns

heren van Vlaendre bi der orconsceipe van dieser lettre ghezeighelt met minen zeighele uuthanghende,
int jaer ons heren dusentich driehondert twee ende zeiventich, op en drie ende twintechsten dach van meye.

Onder het nummer A9 zit er in het stadsarchief van Poperinge een akte waarin we de rest van het verhaal van Loze Roode vinden.

Waarschijnlijk was ze vanuit Poperinge naar Elverdinge gevlucht, waar de baljuw aldaar haar gevangen had genomen. Vandaar vluchtte ze dan weer Poperinge in, waarbij ze bescherming kreeg van een aantal Poperingse boeren.

Dit moet dan ongeveer gebeurd zijn ter hoogte van de plaats die men later Steentjes Molen noemt.

Daarbij werd de secretaris van de baljuw, heer van Coolscamp, gedood, wat voor deze baljuw natuurlijk genoeg was om schadevergoeding te eisen van die van Poperinge.

Dit proces werd gevoerd voor de graaf van Vlaanderen en deze akte is daar de uitspraak van. (editie: Guido Vandermarliere)

Wij, Lodewyc, grave van Vlaendren, hertoghe van Brabant, grave van Revers, van Aeth ende here van Machline

Doen te wetene, allen lieden, dat op 't gescil hanghende voor ons tusschen onsen ghetrauwen ridder ende raed den here van Coolscamp of eene zide

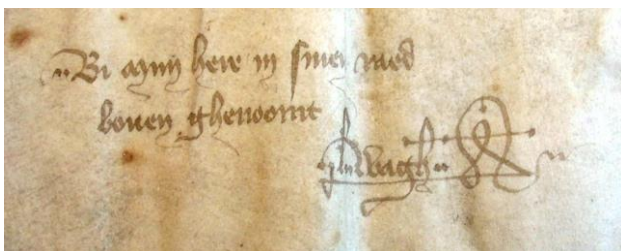
ende den goeden lieden van Poperinghe of andre zide
 om totter soen van eenen wive gheheten **Loze Sroden**,
 die de here van Coolscamp ghevaen hadde tElverdinghe
 onder hem de welke brac ute vanghenesse ende trac tote binder keure van Poperinghe
 daerse sheren bailliu van Coolscamp volghede **ende van de ysere, noch ande de leene**
hebbende rade versochte dit mense hem restitueren zoude
 dat hem doen ontseit was ende was **oploop ghedaen** ende **leelickhede met woorden** ande
 vorseide balliu roupende **'teure'**
 over den welken de here van Coolscamp voorseyd,
 hadde inghedaen daghen, van rove de wethouders van Poperinghe wettelike ut thof
 tElverdinghe - ende ooc van dat de here van Coolscamp maintainierde dat een zyn dien here ute
 dezen ottorsoene te Poperinghe doot hadde gesin gesleghen
 ende dat die van Poperinghe met haer selfe goede,
 den pais ghemaect ende betaelt hadden,
 dwelke ghescil beede partijen leerden t'ordenantie ende goeddunken van ons ende beloefde
 daerof te houdene wat wys zegghen, wysen ende ordonneren zouden.
 Wij, gehoort die van Poperinghe in hare were informatie ghedaen by enigh van ons rade up de
 berurete van beiden partijen die onderbrocht ende versien hebben, mids den blivene voorseyd,
 gheordonneert ende ghewyst, ordonneren ende wysen in deze maniere
 Eerst dat die van Poperinghe, vry, los, ledich ende quite wezen ende bliven zullen als van den
 rove die hem de here van Coolscamp anlegghende was dat zy zine vanghenesse gherooft zouden
 hebben van de vorseide Loze
 Item dat de bailliu van Poperinghe restitutie doen zal in figuren der voorseyde heere van
 Coolscamp, van de vorseide Loze, makende dat zie ontcomen was ende de ysere hebbende an.
 Item omdat de vorseide Loze den here van Coolscamp niet gherestitueert was ter tyt dat hy se
 eerst dede versouken, also men sculdich hadde geweest te doene, ende hy ut vervolcht hierof
 vele costen ghedaen heift, dat de bailliu van Poperinghe vernoughen ende betalen zal den here
 van Coolscamp binder lichtmesse eerstcommende om sijne costen hondert pond parisis,
 behouden dies weet de bailliu zyn aquyt an yement te haelne met redenen, dat hy vry staet daer te
 haelne in tiden ende wilen
 Item omdat wel bevonden es dat die van Poperinghe, shere bailliu van Coolscamp ende die met
 hem waeren leelike oploop daden met vulen woorden ende zy en vyant jagheden met stocken,
 meshaken ende andere wapenen, troupende: Teure!
So wysen wy ende ordonneren bi zekeren zaken ons daertoe puerende,
 dat men dat beteren zal ende dat die van Poperinghe den here van Coolscamp binder lichtmesse
 eerstcommende gheven zullen **de somme van vierre hondert ponden parisis** – behouden dies
 dat zyt up de singuliere personen die den roup ende oploop daden, - verhalen meuchen als verre
 als redene ghedraecht
 Voort so wysen wy quite dien van Poperinghe van **de doot van shere knape van Coolscamp**,
 mids datter of bevonden was dat fait was van partijen sprutende ute wanconsten dei voortyts
 ghesyn hadden, maer om te verhoedene 't grief datter of comen mochte namaele
 ende van pais ende ruste
so ordonneren wy ende wysen dat **Jan Devos, Jan de Vroeye ende Jan de Zomer**, 't fait
 daden, t'eere van den here van Coolscamp ende omdat zy hun leelicheide derin daden, doen
 zullen, **elc ene pelgrimage**,
 dats te wetene de vorseide Jan Devos **ten heilighen cruce te Lutes**
 item Jan de Voieye te Victors **te Marfailgen** ende Jan de Zomer **te Padres in scotland**,
 elc up de peyne van hondert pond parisis, te bekenne daert de here van Coolscamp zoude willen
 ordineren,

up dat zy of enich van hem de pelgrimage niet daden, ende zullen pueren om half maerte ende daernaer bin ons land van Vlaenderen niet commende voor zy de voorseide pelgrimage **met hare zelfs live ghedaen zullen hebben**

ende daerof goede brieven brenghen, up de peynen voorseid ende dat mids desen de voorseide here van Coolscamp ende die van Poperinghe van al tal effent zyn van de zaken voorseid ende van datter ute ghespruuten hemlieden bevelende dat zy voordane goede ghewisende sin ende bliven ende dit houden ende vulcommen up onse vrouscepe ende ware in onse zegghe enighe donkerheit of gheskil daerof behouden, wij e verclaersinghe tons waert om die te doene in tiden ende wilen als wys versocht worden

hierover waren van onsen rade de here van Maldeghe, de proost van Herlebeke ende Jan van Haelwine ende Colaert van den Clite, de proost van zuyteverelden, meester Testaerd van de Woestine ende Jan vander Zille ghedaen te Ghend den xxvij dach van novembre int jaer ns heren M CCC twee ende zeventich

Bi Agny, here in smen raed boven ghenomt

Het Duinhuis te Westvleteren

Soms is het gewoon beter om een goed oud stuk eens over te nemen dan om er zelf een te schrijven. En zo vond ik in de Brugse bibliotheek 'De Biekerf' in het tijdschrift 'De 'Biekerf' van januari 1934 – nummer 1 – het volgende interessante stuk van A. Viane.

Bosland was vroeger een kostbaar bezit; in Vlaanderen vooral was het zeer gezocht en kwaad krijgs. **De Duinenabdij** was door onze graven rijkelijk bedeeld met schorren en moeren die zij tot vruchtbare polderlanden omwerkte, maar voor de bosgronden van 't binnenland kwam zij te laat. Voor het nieuwe en grote klooster, vanaf de jaren **1230** naast het oude te Coxyde opgetrokken, hadden de duinheren bouwhout nodig. Zij vonden geen voordelig slag in hun eigen streek en moesten het uit de Ardennen halen. **Bij Givet**, in het graafschap Namen, kochten zij een partij bosland die zij seffens ontblootten; voor bestendige beplanting en uitbating was zij ongelegen wegens de vervoerkosten en tolrechten die het hout bezwaarden op zijn lange vlotvaart naar Coxyde.

Toch wist de abt, voor die gelegenheid, in **1244**, van den graaf van Holand, Willem, zoon van Floris IV, de tolvrijheid te bekomen voor het vervoer van dit hout op de Maas 'totdat het bos van Givet zou ontbloot zijn' en niet langer.

De abten schijnen haastig te zijn om rond de jaren **1370 – 1400** in het Poperingse 't een stuk bosgrond naast het andere aan te werven. Dat getuigt van hun wakkere en zakelijke zin. Immers enige jaren te voren (1366) ondernamen de Poperingenaars grote water- en sluiswerken op de Vleterbeek om er de Poperingevaart van te maken. Die vaart liep van Poperinge door 't goed der abdij van Eversam – onder Stavele – over Westvleteren naar de IJzer.

Het Duinhuis ligt wel heel kort tegen de 'vaart' aan.

Hierdoor was de abdij langs een goede waterweg met Westvleteren en het oude Poperingse bosgebied verbonden. Immers de koggen konden op den Yzer aan de Finteele te Pollinchove overgetoomd worden, volgende de Loovaart tot Veurne en van hier liep het Duinevaartje (Duneleet, Langeles) tot bij de stapelhuizen van de abdij: het turfhuis en het Leenhof.

In **1372** koopt de abdij van Jonkvrouwe Griele, weduwe van Willem van Heulge en haar zoon: 'Alle de catelen, noten, bladinghen ende profyten vanden goede van Sint Seix'. Dit goed hield 42 gemeten in. Willem van Heule had het 'in sinen leivende live' in erfcijsn verworven van de 'prioressse van Beuvael'.

In **1376** verwerft Ter Duinen door verruilen met de proosdij van Eversam, 11 gemeten land gelegen in 't Vrije van Eversam (Westvleteren) rond de Warandedreve, de Noord- en Zuudwarande. In **1389** schenkt Beatrijs, weduwe van Lambrecht Boydijs, aan Duinen anderhalf gemet land 'ligghende inde prochie van Westvleteren metter oostzijde ligghende an de Poperinsche leet'.

In die jaren werden nog twee lenen met 63 gemeten bos en akkerland aangeworven (3). Weldra kan de abdij grote hoeveelheden hout uit haar bosland te Westvleteren verkopen aan de Wateringhe van Veurne.

Vanaf de 15^e eeuw moeten de bezittingen van Duinen bij de Vleterbeke er omtrent uit zien zoals ze in de Nieuwe Beterdinghe van 1710 getekend en beschreven staan: een huis met schuur en stalling (het Duinhuis) staande westelijk langs het Poperings vaerdeken, met ongeveer 28 gemet land gelegen tussen dit vaartje en de straat van Westvleteren naar Ter Eecke, de 'bossen ontrent Sinte Six' die met het aangeland bezit op Crombeke en Poperinge, nagenoeg **190 gemet houtland besloegen**. Het duinhuis met zijn erve en leengoed behoort tot de vroegste bezittingen van Duinen in Westvleteren. Een der waterwerken op de nieuwe vaart van Poperinge, Vestjens overdrach, moest rond 1370 gebouwd worden op de eigendom van

Duinen. De stad Poperinge verkreeg alsdan de 5 gemeten bij de overdracht of overtoom (guindage) in eeuwigen cijns en behield deze alleszins tot in de 18^e eeuw. Het Duinhuys werd alzo de stapelplaats voor hout, berken en wissel uit de bossen van Sint Sixt.

Nog een proces tussen Ieper en Poperinge

Op de **19de januari 1373** verschenen voor den raad des graven van Vlaanderen te Gent, samengesteld uit de heren van Dixmuide, Colard van der Clitte, ridders, meester Jan Blanckaert, kanselier des graven, meestere Testaard van der Woestine, Thomas Crempe, Jan Brune, raadsheren des graven, de gezanten van Ieper: Michiel Paeldinc, voogd, Nicolaas Belle, Jan van Joengy, schepenen en Jan Akelin, raadslid van de stad Ieper, ten einde er de ingezetenen van Poperinge, vertegenwoordigd door **Jacob de Hertoghe, Christiaan Lam, Willem Buxhoren en Frans Coopman**, te dwingen voortaan de stipte uitvoering van de overeenkomst, tussen de twee steden gemaakt na te leven.

Van dit proces werd een rol bewaard in het archief te Ieper, die Napoleon Depauw uitgeschreven heeft in zijn 'Ypre jeghens Poperinghe'. Het standpunt van de Ieperlingen is overbekend. Zij stelden eenvoudig weg dat Poperinge verplicht was, gezien de vorige besluiten van de graaf om geen 'imitatie Iepers laken' meer te produceren.

Poperinge bracht hiertegen een uitgebreide argumentatie in, die dermate interessant is dat we ze we hier volledig overnemen.

De illustraties komen uit 'Sur la concordance des évangiles' uit de bibliotheek van de abdij van Sint Bertin te Sint Omaars. Het manuscript dateert uit de 12de eeuw.

Copie van den overghevene van dien van Poperinghe jeghen dien van Ypre.

Voor U, wel eidele ende gheduchte Here, ende voor uwen eidelen Raed, verandworden uwe ghemate ende ghetrauwe lieden van Poperinghe, als voor haren naturelen souverainen here ende prince, upt betyen dat hem de goede lieden van Ypre betyende sijn, alsdat hem die van Poperinghe verbonden soudon hebben in eeneghen zekeren verbinde ter stede wart van Ypre, ende dat bi trauwen, bi eede ende bi bezeghelte, up mize van goede, van eeneghen zonderlinghe pointen die de goede lieden van Ypre bi gescrijten overghegheven hebben, toghen alvoren uwe ghetrauwe ende ghemate lieden van Poperinghe, dat zij van ouden tiden hem met daperien gheneert hebben, ende draperie ghemaect hebben

alsulke als hem aysierde te makene ende den coopman ghenoughde de copene, zonder eneghe exceptie noch verbod van langhen, van breiden, van lijsten, noch van gheenrande zaken die der draperien toegaet, ende ooc zo hebben mijnhere dabd van Sinte Bertins ende die van Poperinghe eenen markedach in de weke om alle manieren van goede te vercopene ende te copenen, gheprevilegiert van den voorderen van onzen gheduchten prince, wiens zielen God hebben moete, up denwelken

markedach zij lieden ende hare ommezaten alrehande goed copen ende vercopen **ende snede houden van lakenen**, als wel die van Ypre ende andre hare ommezaten als die van Poperinghe,

dewelke sneide zij hebben ghehouden als langhe als zij draperie ghemaect hebben, ombegrepen van onsen gheduchten prince ende van andren, ende saten in goede paise bi der stede van Ypre, paisivel haer brood winnende met alsulker draperie als hem aisierde te makene, zonder eneghe exceptie, ende elc sijn coopmansceep tote andren halende paisivelike ende rustelike, alle de tijt dat der France Belle ende der Lambrecht Belle ende de goede vander stede van Ypre te beleedene hadden;

nemaer, als **Willem van Morslede, Lamin vander Straet** ende andre quadyen, haerlieder hulpes, de goede van der stede van Ypre verdreven hadden,

onsen gheduchten prince daer God de ziele of hebben moete, zelve uten lande wezende, so quamen die van Ypre te Poperinghe met hercrachten om de cause van der draperie in jaer XXVII, (1327) verbrandden ende versloughen vele goeder lieden van Poperinghe.

Gheviel daernaer, bi der gracie Gods, dat onze gheduchte prince machtich te sinen lande quam, doen quam Mijnhere de abd van Sinte Bertins, gheheten **d'abd Henric**, voor onsen geduchten prince als voor sinen rechten gardien,

hem dolerende ende beclaghende van der dracht ende overdaet, die die van Ypre up hem, up zijne kerke ende up zine lieden van Poperinghe ghedaen hadden, te wies clachte dien van Poperinghe dach ghestelt voor Mijnheere ende voor sijnen eidelen raed, quamen daer voor oghen meester **Jhan de Berengier** ende andren met zekeren procuratien van der stede van Ypre, heesch ontfanghende, daertoe verantwoordende,

was eene ordenance ende een pais ghemaect bi mijnhere ende bi zinen eidelen rade tusschen dien van Ypre, of eene zide,

mijnhere den abd van Sinte Bertins ende dien van Poperinghe, of ander zide,

also die van Poperinghe hopen dat men wel bevinden zal, updat noot zij,

bi denwelken paise ende ordenancen **die van Poperinghe bleven vry alle draperie**

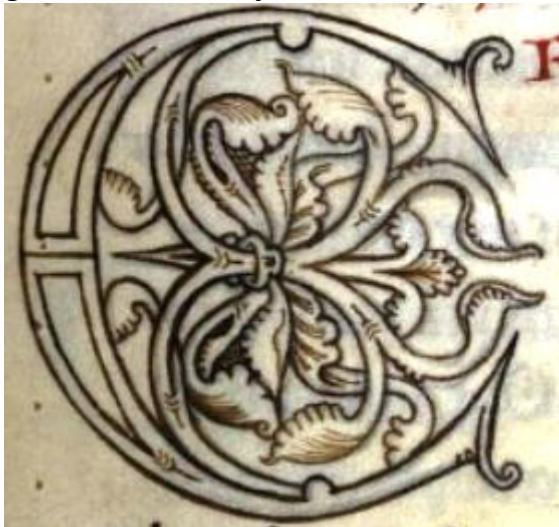
makende, dewelke hemlieden aisierde te makene ende den coopman ghenouchde te copene, zonder eneghe exceptie van draperien

ende dat alle de tijt dat onze gheduchte prince, daer God de ziele of hebben moete, meughende bin zinen lande was, ende de goede lieden van Ypre de stede te beleeden hadden.

Maer gheviel daernaer dat, bi upzette van eneghen onredeliken lieden, dland in onruste ghestellet was, onsen gheduchten prince, daer God de ziele of hebben moete, ende vele goeder lieden van Ypre ende andre metgaders hem uten lande treckende,

quamen anderwarven die van Ypre; dekene, hooftmanne ende haerlieder beleeders in den name van hemlieden, ende maecten nieuwe gheruchte up dien van Poperinghe, hem tyende dat zij sustineerden mijnsheeren van Vlaendre vrienden die met hem uten lande waren, omme dewelke cause zij vesochten te hebben U souffisante lieden van Poperinghe 't Ypre in hostagen, dewelke hemlieden ontseit waren, maer ghecreghen daernaer de hulpe so groot an de II (twee) steden, dat zij se leveren moesten of dland rumen,

ende, doe zij dese in haren handen hadden, quamen stappans dekene ende hooftmannen van der stede van Ypre, ende ontseiden dien van Poperinghe eneghe draperie te makene die men heit strijpte halflakene, dewelke die van Poperinghe van ouden tiden ghemaect hadden, van denwelken sij niet obedieren en wilden, maer hielden hemlieden an den pais, die onze gheduchte prince ende sijn eidel raed voor ghemaect hadden, quamen stappans eneghe singuliere personen, beleeders wezende in dien tijt van Ghend ende van Brugghe, te Poperinghe, versochten dit gheskil van al tal ten stedenwaert te hebbene, toghende ende zegghende dat, zo wie van beden partijen niet te hem waert keren wilde, dat ghemene land up hem mouveren ende commen zoude, die van Poperinghe zittende ombewaert ende ombesloten, onsen gheduchten prince haren souverain here uten lande wezende, moesten desen vorseiden steden obedieren, Mijnhere den abd van Sinte Bertyns nieuwer daerover gheroupen noch wezende, noch yemene van zinen weghe daertoe ghedaen, quamen dezelve personen van Ghend ende van Brugghe ende trecken tYpre, nament dar up, up condicien, mids dat zijt corteden binnen Brunewonsdaghe naestcommende, dat es swonsdaechs voor paesschen, het bleve ghecort, ende cortedent zijt niet, dat elken van beeden partijen binnen Wittendonderdaghe nuchtent daerna stonde up sijn goede recht, daer hij te voren stont;

van denwelken upnemende zij zendden een besloten letterkin, bezeghelt met haerlieder zeghels, te Poperinghe, lieten de vorseide personen den vorseiden dach liden, ombewijst ende onghecort; quamen daernaer langhe tijt verleiden ute haers selfs auctoriteit, zonder enich ander upnemen ende wijsden dien van Poperinghe eneghe vornnessen die dien van Poperinghe dochten gaende boven haerlieder macht ende haren upnemene; nemaer die van Poperinghe ontsaghen de cracht ende forche van hemlieden diet ghewyst hadden, ende van haren mede pleghers, onsen gheduchten prince ende de goede van den lande

al doe met hem uten lande wezende, ne dursten derjeghen niet vele zegghen. Gheviel daernaer, dit wijsdom aldus wezende ghewijst, dat eneghe van Poperinghe maecten draperie alsulke als voren verslaerst es, dats te wetene strijpte halflakene, hem altoos conforterende up den pais bi onsen gheduchten prince voren ghemaect, denwelken in absencien van hem niemene veranderen mochte, zo quam de baroen van Stantfort, ende makede eene veerde tusschen dien van Ypre ende die van Poperinghe, bin welker veerde die van Ypre zendden **Willem den Vos metten Roden Chaperoenen** van Ypre bin der keure van Poperinghe, daer hi brand stoorde ende verslouch goede lieden ende vinc eneghe up haer bedde ligghende; ende sanderdaechs daernaer, zo leiden zij serjanten int casteel te Reninghelst ende daden hem weren de sustenanche, die te Poperinghe zoude hebben ghecommen ende al bin der verde voren ghemaect, ende corts daernaer quamen jan van outkerke, dekene, hooftmanne ende beleeders in dien tide van der stede van Ypre met groter menichten van haren lieden ende van haren hulpers, bezaten Poperinghe met tenten ende pauwilloenen, zonder de auctoriteit van onsen gheduchten prince, verbrandden ende roofden vele goeder lieden bin der cuere van Poperinghe, brochten de goede lieden te vechtene, van denwelken zij versloughen ende vermordden alle de beste die in Poperinghe waren ter tijt van doe, wel tote

C (100) goeder lieden of derboven alse goede sprincen waerd als eeneghe waren harre moghentet bin den lande van Vlaendren, ende scouffierden diere bleven;

ende al boven den paise van onsen gheduchten prince, daer God de ziele of hebben moeten, voren ghemaect, van denwelken zij noit restitutie daden toten daghe van heiden; ende moeste de gescouffierde, bi vrezan van haren live ende van harer steide te verliesene, gaen in haren handen ende ghenaden, ende haers selfs zegghen ghemeten; van denwelken zij voor hemlieden voerden XII goede lieden van Poperinghe in ostagen bin haere stede, ende leiden ze II en II in eene pare boeyen ghelike scapen, altoos onsen gheduchten prince daer God de ziele of hebben moete, de goede lieden van den lande ende den abd van Ste. Bertins, onsen temporelen here, uten lande wezende. Doe quamen deken, hooftmanne ende beleeders van der stede van Ypre, ende omboden eneghe personen van Poperinghe te hemlieden te commene tYpre up haerlieder halle,

Ende seiden daer up die van Poperinghe eenen ontameliken ende onredeliken zech, also het allen goeden lieden dinken zal, die hare brieve ende haer letteren horen lezen, zonder Mijnhere den abd van Ste. Bertins noch

personen van zinen weghe daerover te roupene ende altoos de vorseide XII hostagen in haren handen hebbende, int hende van denwelken zegghe was gheseit dat, wanneer onse gheduchte prince bin zinen lande quame, die van Poperinghe zouden moeten compareren voor hem, supplyerende ende biddende dat hem wilde ghelieven den vorseiden zech te confirmeerne. Gheviel dat onse geduchten prince, die God bewaren moete, II jaer eer de quade uten lande verdreven waren, bin zinen lande quam te Oudenaerde, quamen stappans dekene, hooftmannen ende beleeders van Ypre vorseit, bevalen dien van Poperinghe voor Mijnhere te trockene omme te doene confirmeeren dat vorengheheit es, te dien tiden hooftmanne ende beleders wezende in Poperinghe eneghe singuliere personen uter stede van Ypre van haerlieder quadien, **ende aldoe XII goede lieden van Poperinghe in haren handen ende hostagen hebbende bin der stede van Ypre wezende**, daden zovele forchen ende overdaden in Poperinghe dat zij buten rechte ende boven wetten bedwonghe cuerbroeders, deen jeghen den anderen twistende in Poperinghe, te commen ligghen tYpre te ghisele, ende daer te bliven ligghen toter tijt dat zij pais maecten of bleven ter ordenancen van hemlieden, ende, al had also gheweest dat eneghe singuliere personen van Poperinghe voor onsen gheduchten prince hadden ghecommen, also die van Ypre segghen, so quamen zij onghefondeert ende bedwonghen van denghonen die zelve onsen gheduchten prince onmoeghende van zinen lande hielden, ende de goede van den lande derute verdreven hilden, ende was hemlieden gheandword van onsen gheduchten prince dat hi ghene zeighel en useerde ter tijt van doe.

Een 'kaproen' – een middeleeuws hoofddeksel met schouderdoek.

Ende, ghelooft zifs God, daerna gheviel dat onze gheduchte prince machtich bin zinen lande quam, denwelken die van Poperinghe met goeder herten ende met groter trauwen ontfinghen als haren rechten naturliken here ende prince souverain, ende hi hemlieden als zine goede vrie lieden, de beleeders van Ypre langhe tijt dernaer haere poorten jeghen hem ghesloten houdende ende XII goede lieden van Poperinghe altoos in haere vanghenesse hebbende,

onse gheduchte prince, aenziende de trauwe ende grote minne van dien van Poperinghe te hem waert, heeft hemlieden ghegheven, bi monde ende bi letteren met zijne groten zeghele bezeghelt, vryleke te possesserne van allen wetten, vryheiden ende goede costumen, dies zij possiderden binnen sgoeds graven Robrechts tiden, binnen Mijnsheeren sijns vaders tiden, daer God de ziele of hebben moete, of bin zinen tiden upgheheven of vercreghen, ende, dat bezeghelt, nemmermeer derjeghen te gane noch te laten gane gheenene personne in den name van hem, maer altoos te meersene ende niet te minderne, ten meesten proffite van hem ende van dien van Poperinghe, dies zij noch goede vraye letteren themwaerd hebben; ende dede eerelike den beleeders van Ypre de XII hostagen te livereren, zonder band of eed, al eer danne hi enich traitiet van paise jeghen de stede houden wilde.

Den bisscop van Therenborch, aensiende ende ten vulle gheinformeert van der onredeliker cracht ende in onredenliken tiden bi den beleeders van Ypre up die van Poperinghe ghedaen, ende ghesien de restitutie bi onzen gheduchten prince ghedaen, de bezeghelde letteren ende vryheiden bi onzen gheduchten prince wederghegheven, bi goeder deliberatie ende vorsienen rade, heeft die van Poperinghe ende elken zonderlinghe gheabsolveert van allen eeden ende beloften, die die van Poperinghe ter stede waerd van Ypre ghedaen zouden hebben, mids dat zij der absolutien noot hebben; dies die van Poperinghe noch goede

bezeghelde letteren hebben, dewelke zij altoos sijn ghereet te toghene te ghenouchten van den heren.

Waerby de goede lieden van Poperinghe zegghen dat alle de vorseide verbinden, eeden ende bezeghelten van ghene waerden sculdech sijn te wezene bi rechte ende bi allen den pointen hierna volghende:

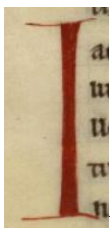
I - Alvoren, zegghen die van Poperinghe dat, bi generalen rechte, elc eseven vry loyalike sijn broot te winne met sulk labeure als hi doen can; ende zegghen ooc die van Poperinghe dat, omme de redene dat zij in paisivelre possessien gheweest hebbe, LX (60) IIIj XXX (80) CC (100) jaer, ende meer, elke draperie te makene die hemlieden aisierde te makene, al had also gheweest dat de rebelle van Ypre eneghe zaken forchelike up die van Poperinghe vercreghen hadden in tiden dat onze gheduchte prince ende de goede van den lande zelve doghen moesten, ende zij te diere tijt haren hovardegghen wille in Poperinghe daden, also de narratie boven verclaerst, so en soude de tijt van diere

cracht nieuwer de possessie van dien van Poperinghe meughen breken, bedinens, in de selve possessie daer die van Poperinghe in waren voor den tijt van der cracht, in dezelve possessie hebben zij geweest oirtzident dat die cracht bi onzen gheduchten prince gebroken was, ende noch sijn totten daghe van heiden.

II – Voort zegghe die van Poperinghe dat, wat zegghe of verbinde die van nieuwer van waerden sijn en meughen, bedinens tallen tiden dat enich discort, discentie of twist es tusschen II partien, ende die partien bi haren goeden vrien wille ende zonder bedwanc hemlieden oblegieren van al haren discoorde in eneghen certainen personen, ende specialike in zo overexcellenten persone als es onze gheduchte prince, Mijnhere van Vlaendren ende zijn eidel Raed, ende hebben beloofd in hare personen of bi procureurs souffissantelike daertoe ghefondeert te houdene ende te vulcommene de ordenanche van den vorseiden personen, also die van Ypre, of eene side, Mijnhere de abd van Sinte Bertins ende die van Poperinghe, of andre zide, van discoorde, discentie ende twiste, die zij onderlinghe hadden, hemlieden oblegierden

ende verbonden bi procuratien, ten zegghe van onzen gheduchten prince, wiens ziele met Gode wezen moete, ende van zinen edelen Rade, int jaer M CCC XXVII ende daerof zech ende vonnesse ontfanghen hebben, also die van Poperinghe hopen dat men wel bevinden zal, mids dats noot zij: so segghen die van Poperinghe dat niemen hemzelven ontbinden en mach, die bi procuratien verbonden es, het en zij bi willen van denghuenen te wiens waert hi hem verbonden heift, ende bi consente van partien, dwelke noit verandert was bi onzen gheduchten prince bi Mijnhere den abd van Sinte Bertins, die partie was, noch bi den goeden lieden van Poperinghe, ende zegghe dat de pais, voren ghemaect, sculdech es van waerden te zine, ende wat die van Ypre up die van Poperinghe ghedaen hebben, dat zij dat hebben ghedaen met haren onrechte dies die van Poperinghe begheren te stane onverlet.

III – Item, zegghe die van Poperinghe dat zij sijn rechte ghebure van dien van Ypre ende hebben gheweest van ouden tiden, ende dat zij gheen ghebod hebben up die van Poperinghe, noch souverainicheit, noch noit en hadden in tiden dat onze gheduchte Prince meughende bin zinen lande was, also het bleec als der Lambrecht Belle, der France Belle ende andre vele goeder lieden van Ypre de stede van Ypre te beledene hadden, ende redene zeit, ende wille dat deen ghebuur up den andren en heift gheene herscepie noch ghebod.

IV – Item, zegghe die van Poperinghe up dat die van Ypre voren zegghe in haren zech, dat hem die van Poperinghe verbonden zouden hebben te III steden waert, dat die obligatie diere was ghedaen in tiden van meuten, bi vrezen van al tal ghedestruert te zine, zonder consent van onsen here temporeel, onsen here den abd van Sinte Bertins, ende dach ghestellet bin wat tiden dat ment corten zoude, dewelke dach leet onghecort, ende bi al den vorseiden pointen zegghe die van Poperinghe dat de vorseide zech van gheenre waerden es.

V – Item, zeghen die van Poperinghe dat, dat zegghe dekene, hooftmanne ende beleeders van dien van Ypre up dien van Poperinghe gheseit hebben, dat die zec niet van waerden es, bedinens het was gheseit in absentien van Mijnhere den abd van Sinte –Bertins, wien de zech alremeest anghaet ende wiens vryheide de vorseide zech meest prejudicien draghen mach, zonder hem dach te makene, noch derover te roupene, ende hebben ontwijst in eneghe pointen zinen gheprevilegieerden markedach, item, zij hebben ghewist hemlieden bin ziere herlicheit inquisitie te commene zitten ende lieden daer te zegghene of te banne ute ziere stede; item, hebben ghewijst sijns selfs lieden altoos, alst dien van Ypre zit ende voucht, te haelne of te ombiedene in haerlieder stede in hostagen; item, zij hebben ghewijst zijns selfs lieden zonder consent van hem alle sinte Berthelmeus daghe te commene tYpre ende daer te zwerne alsulken eed metter stede, als hare zech ende ordenanche inheift: dewelke pointe grotelike zouden ghaen jeghen de princhelicheit van onsen gheduchten prince ende jeghen de herlicheit van mijnhere den abd van Sinte Bertins; ende omme dat dese vorseide zech in absentien van denghonen, diere zovele an verliezen mochte als mijnhere de abd vorseit, gheseet was, zo en mach hij nieuwer van waerden sijn.

VI – Item, zegghen die van Poperinghe, dat de vorseide zech was ghezeit in onredeliken tiden ende van onredeliken lieden, die zelve met haeren hulpers onzen gheduchten prince, daer God de ziele of hebben moete, ute zinen lande hilden, eden vele goeder lieden metgaders hem, an dwelke zij lijf ende goed verbuerden, also het bleec aan deghonne diere of ghejusticiert waren ende hem hierof zegghers maecten, ende sijn dusghedane lieden infame, ende, wat zegghe of connesse zij wijsden, nieuwer van waerden wezen en mach. Ende bi dien pointe zo dient dien van Poperinghe uterlijc recht wezen, dat deze zec niet van waerden zij.

VII – Item, zegghen die van Poperinghe dat de vorseide zech van gheene waeren en was, noch en es, bedinens zij wijsden up dien van Poperinghe meer ponten dan zij van eersten als anlegghers aenlegghende waren, want, daer zij heessen dat men cesserer zoude, van eneghen zonderlinghen pointen, daer ontwijsden zij, bi haers selfs zegghe, die pointen die boven veslaerst staen ende andre scalkelike pointen, also haer zec inheift, als van lieden te zendene in Ingheland, onder deghone die te dien tiden waren Mijns heren van Vlaenderen vianden; van XII hostagen in haerlieder stede te ombiedene ute Poperinghe, van Sinte Bertholmeus daghe daer eed te commen doene, ende allen

officiers in Poperinghe eed te doene metter stede. Ende zegghen die van Poperinghe dat, wie voorder wijst danne voor hem ghecallengiert ende gheheescht es, dat zijn vonnesse ende wijsdoem nieuwer van waerden sculdech es te zine.

VIII – Item, zegghen die van Poperinghe dat tverbind of bezeghelte nieuwer van waerden sculdech es te zine, bedie het was ghedaen zonder consent van den here temporel, Mijnhere

den abd van Sinte Bertins ende niemene mach eene stede, een dorp noch een ghemeene verbinden, het en zij bi consente ende wille van den heere , onder wien zij gheseten sijn, want, mochten eneghe singulere personen een ghemenene verbinden zonder consent van den here, ghierighe lieden zouden zovele verbinden maken dat den ghemeene niet bliven zoude; ende, was derof enich verbind, zo was het bezeghelt van denghonen die dustaenre zaken onmachtich waren, als van denghonen die zelve haer lijf verbuert hadden, met dat zij zelve jeghen haren rechten here, gherevelert hadden, also het bleec an Pieter Robaerde, Janne van – Haringhe, filius Jans, Lammin Scavelare, Lammin de Bonte, Jan Riseneisel, Jan Noidin filius Jans, Jan Kiekin ende an eneghe andre, die bi wette ghejusticyert waren te Poperinghe, ende al addent ooc eneghe boede met dezen bezeghelt, dat dede tvermeneghen bedwanc ende vreze van live ende van goede, van desen ende van haren medepleghers.

Ende zegghen die van Poperinghe dat, dustane personen infame wezende, een ghemeene van goeden lieden nieuwer verbinden meughen, ende specialike zo en meughen singuliere personen tghemeene van Poperinghe nieuwer verbinden, het en zij bi consente van Mijnhere den abd van Sinte Bertins, haren temporelen here, ende die verbinden bi hem gheconfirmeert, dwelke die van Ypre in ghenen zaken betoghen moghen, ende bi dien point zo ne mach haerlieder verbind van ghene waerden wezen.

IX – Item, zegghen die van Poperinghe dat niemene up andren conquesteren noch vercrighen en mach, het en zij hem bi den here ende bi wette aneghewyst; ende, wie up andren yet anders verdreghe, also die van Ypre zegghen dat zij up die van Poperinghe verdregghen hebben, dat dat gheen conquest heten en mach, maer het cracht danne conquest. Ende, wat zij vercreghen hebben, dat hebben zij vercreghen bi crachten, zonder den here, ende onwettelijc. Ende hopen die van Poperinghe dat die van Ypre van deser cracht het schuldech zijn te wezene ghepuniert danne derof te blivene ghebruken, want mochten de grote steden in zulken tiden up hare ommezaten vercrighen, ende

dies in goeden tiden ghebruken, zo zouden de clene steden zijn ghedestruert ende te nieuten gaen.

X – Item, zegghen die van Poperinghe, dat wat segghe of bezeghelte die van Ypre up die van Poperinghe vercreghen hebben, dat dadt schuldech es van al tal te nieuten te wezene metten nieuwen restituten ende bezeghelten, die onse gheduchte prince, dien God bewaren moete, ghegheven heift dien van Poperinghe, bedinens watter bezeghelt was, of wat segghe datter gheseit was, was gheseit ende bezeghelt hem ute sinen lande wezende, ende, also houde als hi machtich bin zinen lande quam, hi ontfinc die van Poperinghe als zine goede vrye lieden, ende gaf hemlieden vulle macht ende auctoriteit te useerne ende te maintainerne alle vryheden ende costumen, die zij binnen sgoeds graven Robrechts tiden gheuseert ende ghemainteniert hadden, also vorseit es. Ende dede eerlike de XII hostagen, die zij

ghecostumeert hadden te slakene of te verwisselne bi eede ende bi verbinde van weder in te commene teharen vermaene, te livereren ende quitte solden onghecallengiart, zonder eed noch verbind. Ende bi dien pointe ende bi den vorseiden letteren van onzen gheduchten prince, dien God bewaren moete, zo dede hi zelve tverbind van al tal te nieuten, mids datter enich was.

XI – Item, zegghen die van Poperinghe dat de vorseide obligatien ende verbinden waren jeghen Gode recht ende redene, noch van ghene waerden, no valuwen, ghesien ende ghemerct de restitutie ende bezeghelten van onzen gheduchten prince, als vorseit es, bedinens die van Poperinghe, als zij tvorseide bezeghelte hadden ghecreghen, trecten hemlieden an den bisscop van Terenborch, die te dien tiden bisscop was, supplyerende ende biddende an hem, te wezene gheabsolveert van den eeden ende beloften die zij bi bedwanghe ende bi crachten van dien van Ypre te houdene de vorseide obligatien ter stede waert vorseit ghedaen hadden, dewelke zach ende considereerde de maniere van der vorseiden obligatien, ende de cause waeromme, ende in wat tiden, ende van wat lieden, dwelke gheconsidereert ende ghemerct, hi dede also vele als in hem was al te nieuten datter ghemaect was, als over niet waerdich ende ghemaect jeghen Gode, redene ende recht ende absolveerde dien van Poperinghe van den vorseiden eeden ende beloften, mits dat zij der absolutien noot hadden, dwelke die van Poperinghe presenteren kenlijc te makene bi letteren, bezeghelt metten zeghele van den hove van Terenborch, ende al de ghelike de letteren, ghezeighelt metten groten zeghele van onzen gheduchten prince, mention makende van der vorseider restitutie, zijn zij ghereet te toghene, ter ghenouchten van den heren.

XII – Item, zegghen die van Poperinghe dat, al waert also dat die van Ypre eneghe confirmatie vercreghen hadden, dat zij die vercreghen hebben al zident dat di van Poperinghe weder te haren vryheiden gherestitueert waren, metten welken de oude zegghe ende verbinden doot ende nieuten waren ghedaen.

Ende zegghen die van Poperinghe dat confirmatie ghene nieuwe rechten ne gheeft, ne waer oude rechten confirmeert.

Ende, ute dat de oude zegghe ende verbinde doot end te nieuten ghedaen waren bi der vorseiden restitutie, zo ne mach de laeste confirmatie de dode zegghe ende verbinde niet weder levende maken.

XIII – Item, zegghen die van Poperinghe dat, wilden di van Ypre allegieren ende zegghen dat de vorseide confirmatie ware ghecreghen bi den consente van dien van Poperinghe ende te haren versouke zo ne mach het dien van Ypere niet proffiteren, gedienens, al hadt also gheweist dat de vorseide confirmatie ten versouken van eneghen personen in Poperinghe ware gecreghen, so waren die singulere personen, niet hebbende macht noch procuratie van dien van Poperinghe, noch van Mijnhere den abd van Sinte Bertins, zonder wien die van Poperinghe hem niet meughen verbinden, also vorseit es; dewelke singuliere personen tselve dat zij daden moesten doen bi crachten, vrezende ende noden van dien van Ypre, die te dien tiden tregement van Poperinghe in haren handen hadden ende hemlieden daertoe bedwonghen.

Ende hieromme zegghen die van Poperinghe dat de vorseide confirmatie niet wezen mach van eenegher waerden.

XIV – Item, segghen die van Poperinghe dat de vorseide confirmatie niet en es van waerden, bedinens zoe es subrepticie, want, als die van Ypre de vorseide confirmatie impetreeerden, hadden zij gheseit de waeriede, dewelke zij verzweghen, zij ne hadden niet gheobtaineert de vorseide confirmatie; want hadden zij gheexprimeert dat de vorseide verbinden waren ghemaect in de tijt van den meuten, Mijnhere van Vlaendren ute sijnen lande wezende, ende dat zij waeren ghemaect zonder zijn consent ende bevelen, no van eneghen van sinen lieden, newaer bi deikene, hooftmanne ende andre meutemakers die ten dien tiden waren viande van onzen gheduchten prince, ende dat de singuliere personen, diere waren van Poperinghe, ghene procuratie en hadden, noch dien van Poperinghe noch van Mijneheere den abd van Sinte Bertins, onze gheduchte prince, Mijnhere van Vlaendren, dien God bewaren moete, en hadde hemlieden nemmermeer de vorseide confirmatie gheconsenteert; ende, consenteerde onze gheduchte prince de vorseide zegghe ende verbinde te confirmeeren, zo was se gheconsenteert, altoos behouden ziere eerlicheit ende elx rechte, also die van Poperinghe hopen dat men wel bevinden zal.

XV – Item, segghen die van Poperinghe dat, al wilden die van Ypre segghen dat de confirmatie was gheimpeteert ten versouke van eneghen van der wet van Poperinghe, daer present wezende, so ne wasser gheen zulc numbre van wetten, dat zij mochten de vorseide stede van Poperinghe verbinden, want daer en was maer een scepen ende een keurier ende III raden dewelke zijn van diversen banken, noch en jugieren niet te gader, ende een iechtich scepen ende een keurere tegader ne meughen niet verbinden den lechame van eene stede, ende, al haddenre alle de wetten, scepenen, cueriers ende alle de rade van Poperinghe gheweest, nochtanne zo ne mochten zij niet tghemeene van Poperinghe verbinden, het en ware bi consente van den here temporel, Mijnhere den abd van Sinte Bertins, dewelke nieuwer present was, noch yemene van zinen weghe. Hieromme segghen die van Poperinghe, dat de confirmatie vorseit nieuwer van waerden wezen mach.

XVI – Item, segghen die van Poperinghe dat zij al boven desen verbinden, bi virtuten van den vorseiden lettren ende bi hulpen van onzen

gheduchten prince, dien God bewaren moete, paisivel hebben ghepossesteert van allen vryheden ende costumen XXIII jaer lanc, of meer, dies zij possesseeren ter tijde van nu. Ende segghen dat noch zech, noch verbind, noch confirmatie van verbinde hemlieden ute

haere paisivelre possessie steken en mach, daer zij solanghe alle zaken overghesien, in paisivelic possessie ghelaten hebben.

XVII – Item om de redene dat die van Ypre zegghen dat zij de verbinden, die zij zegghen dat zij hebben up die van Poperinghe, gheconfirmeert hebben van onzen gheduchten prince, bi versouke van eneghen van Poperinghe, begheren die van Poperinghe, supplyeren ende bidden ende heessen over recht, dat men hem die confirmatie toghe bezeghelt, om daerup te verandwordene in tiden ende in wilen.

Ende waert also dat in de zaken, bovengheseit, eeneghe dinc, daer prouwe of informatie toebehoort de vorseide van Poperinghe zulre of informatie ende prouwe doen, zovele dat het ghenoughelijc werd, ten fine daer zij toe tenderen, ende dat tghoend, dat ziere of zullen meughen prouven of informeren, hemlieden waerdich weze. Ende loochenen die van Poperinghe die faite van der partie adverse, up datter eneghe zijn contrarie of prejudiciable tharen sticken, ende maken hare protestatie, updat, in cas dat die van Ypre overghaven of andwordden bi scriften of andersins ten sticken ende dinghen hierboven gheproposeert, dat zij themlieden waert moghen hebben dandworde van dien van Ypre bi schryften of copie.

“ende alle zaken overghesien, eidele ende zere gheduchte here, uwe omoedeghe ghetrauwe ende ghemate lieden van Poperinghe supplyeren omoedelike, omme Gode ende omme recht, dat uwer eidelheit wille

ghelieven compassie ende ontfermenesse up hemlieden te hebbene, hemlieden te houdene in alsulken rechte als uwe goed vorderen, wiens zielen God hebben moete, ghedaen hebben, ende u selven ghelieft heift hemlieden te houdene totten daghe van heiden, ende zo verre derin doen, dat zij bescerremt meughen sijn van onrechte, zodats u God danc weten moete, ende dat zij u ghetrauwelike ende met goeder herten, also zij ghedaen hebben totten daghe van heiden, dienen moghen, want zekerlike, edel here, het en es niet min danne wive, kyndren ende al dat binnen Poperinghe es, te meuten te makene ende te bedervene van al tal.

De verdediging van de Poperingenaars is een uitgebreide brief geworden. Zij ontkenden ook niet dat ze laken weefden en verkochten. Zij richtten zich voornamelijk via de Oosterlingen of Hanzeaten op Noord- en Oost-Europa. Zo verschijnen de Poperingse lakens in 1345/50 in de documenten van de handelaars te Rostock of zoals in de jaren 1368 – 1369 in de boeken van Lubeck, waar ze Poperingues genoemd worden. Tevens werden ze verkocht in Zweden.

De Ieperlingen reageerden furieus op het antwoord van Poperinge. Volgens hen spraken de Poperingenaars 'lacsterlike ende sconfierlike'. Zij vonden dat de Poperingenaars hun zaak aan de graaf uitgelegd hadden 'met manieren van wenender lamentatie'. Ze beweerden zelf dat ze in 1327 'noyt en daden ongheoorloofden no onbetameliken uploop' en dat het onwaar was dat de graaf rond 1330 Poperinge toegelaten had om de bewuste lakens te produceren.

En voor de rest waren het de gewone redenen, die we reeds van de Ieperlingen gewoon zijn. Straf was dat de Ieperlingen de Poperingenaars eigenlijk beschuldigden van schriftvervalsing; 'om dies datter voordien – in de akte van de graaf aan Poperinge - staen die ghi, gheduchte here, niet zijt ghecostumeirt te scrivene, ende dewelke scinene ludende jeghen uwe eerlicheit, want derin staet dat ghi hemlieden verbond bi trauwen, bi eede ende bi rudderscepe, hare vryheid ewelike thoudene, bi den welken woorden sciijt dat dusdane lettren leiden bi groter occupatie of bi andren inconvenienten.'

Over de akte van de bisschop van Terouanne zeggen ze gewoon weg dat ze niet geldig is aangezien zij van Ieper daar niet bij waren.

De Poperingenaars antwoorden weer met een lange litanie, waarbij ze stelden dat Ieper de Poperingsche lakens namaakte. Ze verkochten hun lakens immers als 'Poperinsche en niet over Ypersche'. Daarbij stelden ze ook dat die draperie 'ten ghemeene profijt vanden lande' diende. Ze melden dat de Ieperlingen Poperinge vier maal hebben aangevallen en twee maal bezet hebben, dit alles in 'tiden van rebllioene'.

Een sterk argument is dat men stelde, dat 'wat men drapiert te Poperinghe omme vercopen, men moet er of betalen assise, daer ghi u deel in hebt, ende als ghelike in tverbieden van der sneide souden sij verminderen uwes selves goed, bedinens alle dander assissen, zonder van lakinen, dats tweitene van wine, van **biere**, van corne, van meile ende van anderen goede, die spruten meest uten markedaghe, ende sinre meest up ghefondeert, ... want gheene assisen mogen gaen in Poperinghe sonder u consent, also gy t selve wel weit, ende, es de sneide die men te Poperinghe hout, een van den meesten lieden van den markedaghe, denwelken sij willen verbieden....

Volgens de Poperingenaars verschilden de gesmoutte lakens van Poperinge totaal van de Ieperse op vlak van hun zomen, hun plooi en hun breedte.

Poperinge leverde vooral aan de Duitse Hanzeaten terwijl Ieper hun laken uitvoerden naar Spanje.

De Ieperlingen antwoorden weer agressief: 'Vele morters zonder calc ende sement es sonder virtut, also zijn vele gheschrifte der goeder liede van Poperinghe lanc ende plix'.

Plezant is dat de Ieperlingen vonden dat de Ieperse lakennijverheid beter was dan de Poperingse – daer in de grote steden, zoals Rome en Constantinopel, de administratie meer geperfectioneerd is zodat de lakenarbeiders beter zijn en beter gecontroleerd werden.

En men stelde ook: 'Edel heere, ghij hebt in u land van Vlaendren een paleis, dat heift vele clene lede, maer daer zijn in drie principale pilare, dat zijn uwe drie principale steden'. En die pilaren moeten natuurlijk blijven staan, anders valt het paleis in.

In het vierde antwoord van Poperinghe stellen deze dan dat ... Ypre willen compareiren jeghen Rome endee Constantinoble, dewelke zijn siegen van den paus ende van den keyser, ende daer men, bi rechte van canone, van ouden tijden plach te houdene de synodalen; ende Ypre en es anders danne eene simple stede, zonder acutoriteit of singerie, noch en hebben gheene auctoriteit van hemzelven, hen zij bi usurpatie of bi wegghen van faiten, of hen zij tgoond dat u, welgheduchte here, ghelieven wille te ghevene of van hemlieden te ghedooghene, want, alzo de rechten zegghen: Dat de prinche ghenoucht, heift de cracht van der wet; dus en es het gheene equiparatie, omme te compareien Ypre jeghen Rome of Constantinoble. Ende, al ist alzo dat Poperinghe es ombesloten, daeromme ne zal men ze niet te nieten maken, noch destrueren, ...

En de Poperingenars stelden ook fijntjes dat zij maar één hoofdpilaar kenden in Vlaanderen en dat dat de graaf was.

De Poperingenaars hadden deze maal 35 artikels nodig om te stellen dat zij wel mochten laken weven en verkopen.

Van dit proces, is er geen grafelijke uitspraak bekend. Het zal duren tot de 5de juli 1392 vooraleer de hertog van Burgondie de voorrechten van Ieper zal bekrachtigen.

In april 1374 kregen we een tijdelijk bestand tussen Engeland en Frankrijk.

Gouden gehelmde leeuw van Lodewijk van Male, 1365-1370, Gent

<http://users.telenet.be/munten/interest.htm>